

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан
Гуманітарно-педагогічного факультету
Людмила СТАНІСЛАВОВА
«30» серпня 2024 року.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА

Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Спеціальність – 035 Філологія
Предметна спеціалізація 035.033 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша - польська
Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма Польська мова і література, друга мова - англійська
Обсяг дисципліни 4 кредити ЄКТС
Шифр дисципліни ОЗП.03
Мова навчання українська
Статус дисципліни: обов'язкова (цикл професійної підготовки)
Факультет гуманітарно-педагогічний
Кафедра слов'янської філології

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни	Кількість годин						Курсовий проєкт	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
			Кредити ЄКТС	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	1	1	4	51	34		17		69			+	
З	1	1	4	12	6		6		108			+	
Д	1	2	4	54	36		18		66				+
З	1	2	4	12	6		6		108				+

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів та стандартів вищої освіти.

Робочу програму склалаЛюдмила ТЕРЕЩЕНКО.....ст. викл. Людмила ТЕРЕЩЕНКО

Схвалена на засіданні кафедри слов'янської філології. Протокол від 29 серпня 2024 р. № 1

Зав. кафедри слов'янської філології Неля ПОДЛЕВСЬКА

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету

Голова вченої ради ГПФ Людмила СТАНІСЛАВОВА

1. Пояснювальна записка

Навчальна дисципліна «Сучасна українська мова» передбачена структурно-логічною схемою підготовки фахівців ступеня бакалавра за освітньою програмою Польська мова і література, друга мова - англійська, є одним зі складників циклу обов'язкових дисциплін загальної підготовки, займає вагоме місце в підготовці фахівців першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 035.033 Слов'янські мови та літератури(переклад включно), перша - польська) і покликана надавати здобувачам вищої освіти знання з фонетики, лексикології, морфеміки; усвідомлення взаємозв'язків і взаємовідношень мовних одиниць, закономірностей функціонування цих одиниць, формування фахової мовленнєвої культури студентів, поглиблення загальної культури писемного й усного мовлення, вироблення практичних умінь та навичок виконання вправ і завдань різного характеру, рівня складності, підготовка до усвідомленого та серйозного сприйняття інших дисциплін лінгвістичного циклу; формування національно свідомої, духовно багатой мовної особистості з високим рівнем комунікативної компетенції.

Пререквізити –вступ до мовознавства.

Кореквізити – Редагування перекладів , Стилистика і культура української мови, перекладацька практика, атестаційний іспит з додаткової спеціальності.

Відповідно до **Стандарту вищої освіти** із зазначеної спеціальності та освітньої програми дисципліна має забезпечити:

Інтегральну компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Відповідно до ОПП із зазначеної спеціальності дисципліна має забезпечити:

Компетентності загальні:

ЗК 03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 05. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 11. Здатність застосувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові:

ФК 01. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 02. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 03. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української, польської та англійської мов.

ФК 06. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську, польську та англійську мови в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 08. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

Програмні результати навчання:

ПРН 01. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 08. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію польської мови і літератури, і уміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища та процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних завдань і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та / або навчання.

ПРН 20. Дотримуватись у професійній та дослідницькій роботі принципів академічної доброчесності.

Мета дисципліни – це: оволодіння здобувачами освіти необхідною для майбутніх сумою знань з сучасної української мови, оволодіння науковою лінгвістичною термінологією в галузі

Предмет: вивчення таких основних понять: «фонема», «фонетична транскрипція», «орфограма», «слово і лексема», «сема і семема», «семантика», «моносемія/полісемія» «системні відношення в лексиці», «синонімія/ антонімія/ омонімія/ паронімія», «стилістична диференціація лексики», «фразеологічна одиниця», «системні зв'язки мови», «морфема», «дериватологія», «словотвір».

Завдання: засвоїти головні засади системного, взаємопов'язаного функціонування одиниць мови на різних рівнях української мови; особливостей фонетичної системи української мови, диференціації лексичних одиниць за ступенем їх уживаності в мовленнєвій практиці; класифікації лексики української мови з погляду походження, причин і джерел лексичних запозичень; складу лексики української мови зі стилістичного погляду; класифікаційних ознак фразеологізмів, їх типів; джерел формування фразеології; основних словників української мови, усвідомити основні принципи словотворення української мови, формувати національно свідому, духовно багату мовну особистість з високим рівнем комунікативної компетенції.

Результати навчання. Здобувач освіти, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: *знати* й *уміло використовувати* понятійний апарат, зокрема *послугуватися* відповідною науковою термінологією з лінгвістики; *добирати* необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних ресурсів; *вміти пов'язувати* теоретичні знання і практичні навички, критично *аналізувати* й *упорядковувати*, *класифікувати* й *систематизувати* навчальний матеріал; *уміти* застосовувати ці знання у професійній діяльності; *знати* норми літературної мови та *вміти їх застосовувати* у практичній діяльності; *аналізувати* мовні одиниці всіх рівнів, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють; використовувати українську мову в усній та письмовій формі для розв'язання комунікативних завдань у професійній, побутовій, суспільній, навчальній, науковій сферах життя; демонструвати розуміння норм сучасної української літературної мови для майбутньої успішної перекладацької діяльності.

2. Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Кількість годин (денна форма навчання), відведених на:		
	лекції	ПЗ	СР
1 семестр			
Тема 1 Українська мова – національна мова українського народу: походження, розвиток, статус.	2		2
Тема 2. . Фонетична система української мови.	4	4	12
Тема 2. Графіка та орфографія. Орфоепія.	4	4	14
Тема 3. Лексикологія як наукова дисципліна..Слово та його значення. Системні відношення в лексиці.	10	4	14
Тема 4. Українська фразеологія. Етапи становлення української лексикографії	8	2	13
Тема 5. Морфеміка та словотвір.	6	3	14
Разом 1 сем.:	34	17	69
2 семестр			
Тема 1. Граматика як галузь мовознавства. Граматичні категорії. Морфологія. Самостійні і службові частини мови.	2		8
Тема 2. Іменні частини мови. Іменник. Прикметник. Займенник. Числівник.	10	6	8
Тема 3. Дієслово і його форми. Прислівник.	4	4	8
Тема 4. Службові частини мови.	2	2	7
Тема 5. Синтаксис як розділ граматики. Просте речення.	4	2	9
Тема 6. Синтаксис складного речення.	6	2	9
Тема 7. Складні синтаксичні конструкції.	4		9
Тема 8. Пряма мова. Діалог.	4	2	8
Разом 2 сем. :	36	18	66

3. Програма навчальної дисципліни

3.1. Зміст лекційного курсу

Номер теми	Перелік тем лекцій, їхні анотації	Кількість годин
1 семестр		
1	Українська мова – національна мова українського народу. Питання періодизації. Поняття літературної мови. Мовна норма та її соціальне значення. Мова як система. Література: 18, 19.	2
2	Фонетична система української мови. Предмет і завдання фонетики. Артикуляційно-акустичні характеристики приголосних звуків. Класифікація приголосних. Артикуляційно-акустичні характеристики голосних звуків. Класифікація голосних. Транскрипція Література: 1, 8, 10, 12, 13, 15.	2
3	Фонетична система української мови. Фонетичні явища. Склад. Наголос. Інтонація. Зміни звуків у мовному потоці. Асиміляція. Дисиміляція. Чергування голосних. Чергування приголосних.	2

	Література: 1, 8, 10, 12, 13, 15.	
4	Графіка й орфографія. Основні питання орфографічної грамотності. Принципи українського правопису. Апостроф, м'який знак, подвоєння і подовження приголосних в українських та іншомовних словах. Література: 1, 6, 11, 12,	2
5	Графіка й орфографія. Правопис префіксів. Правопис суфіксів. Написання складних слів. Правило 'дев'ятки'. Велика буква. Література: 1, 6, 11, 12,	2
6	Лексикологія як наукова дисципліна. Предмет і завдання лексикології. Слово і лексема. Лексичне значення слова. Семантична структура лексичного значення. Сема. Гіпонімічні відношення. Еквоніми. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2
7	Системні відношення в лексиці. Моносемія. Полісемія. Пряме і переносне значення слова. Метафоричні й метонімічні перенесення. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2
8	Системні відношення в лексиці. Синонімія. Антонімія. Пароніми. Омоніми. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2
9	Лексика української мови з погляду її походження. Питома українська лексика. Запозичення. Іншомовні слова в сучасній українській мові. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2
10	Склад лексики української мови з погляду її стилістичного вживання. Активна й пасивна лексика. Зміни у словниковому складі мови. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2
11	Фразеологія як розділ мовознавства. Основні напрямки фразеологічних досліджень. Фразеологічне значення. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2
12	Системні відношення у фразеології. Класифікації фразеологізмів. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2
13	Джерела фразеології. Експресивно-стилістичні властивості фразеології. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2
14	Лексикографія як розділ мовознавства. З історії української лексикографії. Загальна типологія словників. Типи лінгвістичних словників. Перспективи української лексикографії. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2
15	Морфеміка та словотвір. Морфемна будова слова. Слова змінні і незмінні. Основа і закінчення. Поняття про морфему.. Література: 5, 6, 9, 13, 14	2
16	Основа слова і закінчення. Типи морфем. Література: 5, 6, 9, 13, 14	2
17	Словотвір. Основні поняття словотвору. Способи словотвору Література: 5, 6, 9, 13, 14	2
	Разом за 1 семестр	34
	2 семестр	
1	Тема 1. Граматика як галузь мовознавства. Граматичні категорії. Морфологія. Самостійні і службові частини мови. Предмет морфології. Типи морфологічних форм і засоби їх вираження. Частини мови і принципи їх класифікації. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
2	Тема 2. Самостійні частини мови. Іменні частини мови. Іменник. Загальна характеристика іменника як частини мови. Граматичні категорії іменника. Категорія роду. Категорія числа. Відміни іменників. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
3	Тема 2. Парадигма відмінкових форм іменника. Система відмінкових закінчень. Особливості відмінювання іменників 1, 2, 3, 4 відмін. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2

4	Тема 2. Прикметник. Розряди прикметників за значенням. Ступенювання прикметників. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
5	Тема 2. Займенник. Розряди за значенням. Розряди займенників за співвідношенням з іншими частинами мови. Правопис займенників. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
6	Тема 2. Числівник. Розряди числівників. Відмінювання і правопис числівників. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
7	Тема 3. Дієслово та його форми. Морфологічні категорії дієслова: вид, спосіб, стан, час. Творення часових форм. Категорії особи, числа і роду. Дієвідмінювання. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
8	Тема 3. Дієслівні форми: інфінітив, безособові форми, дієприкметник, дієприслівник. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
9	Тема 2. Прислівник. Загальна характеристика прислівника як частини мови. Значення розряди прислівників. Ступені порівняння прислівників. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
10	Тема 4. Службові частини мови. Прийменник. Сполучник. Частка. Вигук як особлива частина мови. Правопис прийменників. Правопис сполучників. Правопис часток. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
11	Тема 5. Синтаксис як розділ граматики. Просте речення. Типи речень. Просте неускладнене речення. Просте ускладнене речення. Розділові знаки при однорідності. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	2
12	Тема 5. Синтаксис як розділ граматики. Просте речення. Просте ускладнене речення. Відокремлення і розділові знаки. Вставні слова, словосполучення і розділові знаки. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	2
13	Тема 6. Синтаксис складного речення. Складносурядне речення. Розділові знаки в складносурядному реченні. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	2
14	Тема 6. Синтаксис складного речення. Складнопідрядні речення. Типи складнопідрядних речень. Пунктуація у складнопідрядних реченнях. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	2
15	Тема 6. Синтаксис складного речення. Безсполучникові складні речення. Пунктуація у безсполучникових складних реченнях. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	2
16	Тема 7. Складні синтаксичні конструкції. Речення з різними типами зв'язку. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	2
17	Тема 8. Пряма мова. Діалог. Способи передачі прямої мови. Пунктуація. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	2
18	Тема 8. Цитування. Правила оформлення цитат. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	2
Разом за 2 сем.		36

3.2. Зміст практичних занять

3.2.1 Перелік практичних занять для студентів денної форми навчання

Номер теми	Тема практичного заняття	Кількість годин
1 семестр		
1	Українська мова – національна мова українського народу. Питання періодизації. Поняття літературної мови. Мовна норма та її соціальне значення. Мова як	2

	система Фонетична система української мови. Мова як система. Артикуляційно-акустичні характеристики звуків. Класифікація звуків. Література: 18, 19.	
2	Склад. Наголос. Інтонація. Зміни звуків у мовному потоці. Асиміляція. Дисиміляція. Чергування голосних. Чергування приголосних. Література: 1, 8, 10, 12, 13, 15.	2
3	Графіка й орфографія. Основні питання орфографічної грамотності. Принципи українського правопису. Апостроф, м'який знак, подвоєння і подовження приголосних в українських та іншомовних словах Література: 1, 6, 11, 12,	2
4	Правопис префіксів. Правопис суфіксів. Написання складних слів. Правило 'дев'ятки'. Велика буква. Література: 1, 6, 11, 12,	2
5	Системні відношення в лексиці. Моносемія. Полісемія. Пряме і переносне значення слова. Метафоричні й метонімічні перенесення. Системні відношення в лексиці. Синонімія. Антонімія. Пароніми. Омоніми. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2
6	Фразеологія як розділ мовознавства. Основні напрямки фразеологічних досліджень. Фразеологічне значення. Системні відношення у фразеології. Класифікації фразеологізмів. Джерела фразеології. Експресивно-стилістичні властивості фразеології. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2
7	Лексикографія як розділ мовознавства. З історії української лексикографії. Загальна типологія словників. Типи лінгвістичних словників. Перспективи української лексикографії. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2
8	Морфеміка та словотвір. Морфемна будова слова. Основа слова і закінчення. Типи морфем. Література: 5, 6, 9, 13, 14	2
9	Українська дериватологія. Способи словотвору. Література: 5, 6, 9, 13, 14	1
Разом за 1 семестр:		17
2 семестр		
1	Іменник. Лексико-граматичні розряди іменників. Граматичні категорії іменника. Категорія роду. Категорія числа. Система відмінків. Поділ іменників на відміни. Невідмінювані іменники. Парадигма іменників 1 відміни. Парадигма іменників 2 відміни. Парадигма іменників 3 відміни. Парадигма іменників 4 відміни. Особливості відмінювання множинних іменників. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
2	Прикметник. Морфологічні ознаки. Лексико-семантичні розряди: якісні, відносні, присвійні. Ступенювання прикметників. Система словозміни прикметників. Займенник як частина мови: розряди за значенням. Правопис. Числівник. Розряди числівників. Відмінювання і правопис числівників. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
3	Дієслово та його форми. Морфологічні категорії дієслова: вид, спосіб, стан, час. Творення часових форм. Категорії особи, числа і роду. Дієвідмінювання. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
4	Дієслівні форми: інфінітив, безособові форми, дієприкметник, дієприслівник. Прислівник. Загальна характеристика прислівника як частини мови. Значеннєві розряди прислівників. Ступені порівняння прислівників. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
5	Службові частини мови. Прийменник. Сполучник. Частка. Вигук як особлива частина мови. Правопис прийменників. Правопис сполучників. Правопис часток Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2

6	Синтаксис як розділ граматики. Просте речення. Типи речень. Просте неускладнене речення. Просте ускладнене речення. Розділові знаки при однорідності. Відокремлення і розділові знаки. Вставні слова, словосполучення і розділові знаки. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	2
7	Синтаксис складного речення. Складносурядне речення. Розділові знаки в складносурядному реченні. Складнопідрядні речення. Типи складнопідрядних речень. Пунктуація у складнопідрядних реченнях. Безсполучникові складні речення. Пунктуація у безсполучникових складних реченнях. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	4
8	Пряма мова. Діалог. Способи передачі прямої мови. Пунктуація. Цитування. Правила оформлення цитат. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	2
Разом		18

4. Зміст самостійної (зокрема й індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів *денної* форми навчання полягає в систематичному опрацюванні програмного матеріалу, підготовці до практичних занять, до виконання письмових вправ і завдань, контрольних робіт, аналізу фонетичного складу сучасної мови, її лексичного й фразеологічного фонду; поглиблення знань про словотвір і морфемну будову слова, уривків художніх текстів з метою простежування характеру, системності, семантики лексичних/фразеологічних одиниць, до тестування з вивченого матеріалу, до виконання індивідуальних завдань у вигляді презентацій, повідомлень з теоретичних та практичних питань фонетики, лексикології, фразеології, лексикографії, морфеміки й словотвору тощо.

Номер тижня	Зміст самостійної роботи 1 семестру	Кількість годин
1	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Усне опитування.	4
2	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування.	4
3	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування. Тестування.	4
4	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Повідомлення/презентація.	4
5	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	4
6	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до усного опитування.	4
7	Опрацювання теоретичного матеріалу. Теоретичне опитування. Виконання вправ.	4
8	Опрацювання теоретичного матеріалу. Теоретичне опитування. ІДЗ: Тестовий контроль.	4
9	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування.	4
10	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Виконання вправ.	4
11	Опрацювання теоретичного матеріалу. Робота зі словниками. Повідомлення до теми «Лексика за сферою вживання».	4
12	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до усного опитування. .	4
13	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Підготовка до усного опитування.	4
14	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до усного опитування.	4
15	Опрацювання теоретичного матеріалу. Повідомлення/презентації з теми «Джерела фразеології» Підготовка до письмового опитування.	4
16	Опрацювання теоретичного матеріалу. Робота з художніми текстами: аналіз функціонального, стилістичного, авторського використання ФО.	4

17	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування.	5
18	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття.	
	Разом:	69
Номер тижня	Зміст самостійної роботи 2 семестру	Кількість годин
1	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Усне опитування.	3
2	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Виконання вправ.	4
3	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Підготовка до усного опитування.	3
4	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Виконання вправ.	4
5	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Усне опитування.	4
6	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Виконання вправ.	4
7	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Підготовка до усного опитування.	4
8	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Усне опитування.	3
9	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Виконання вправ.	4
10	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Підготовка до усного опитування.	4
11	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття	3
12	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Виконання вправ.	4
13	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Усне опитування.	4
14	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Виконання вправ.	3
15	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Усне опитування.	4
16	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Виконання вправ. Підготовка до контрольної роботи.	4
17	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Усне опитування.	4
18	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття	3
	Разом	66

Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснює викладач згідно з розкладом консультацій у позааудиторний час.

5.1. Орієнтовна тематика індивідуального завдання (повідомлення/презентація) для самостійної роботи студентів (1 семестр)

1. Переносне значення слова. Види метафор.
2. Метонімія і синекдоха як вияв переносного значення слова.
3. Аналіз синонімії різного типу в художньому тексті (на вибір студента – невеликі твори чи уривки з художніх творів).
4. Джерела і причини виникнення синонімів.
5. Джерела та шляхи розвитку лексичних омонімів

6. Лексико-семантичні і граматичні особливості слів-термінів.
7. Успадкована лексика як джерело формування і збагачення лексичного багатства сучасної мови.
8. Запозичений шар української лексичної системи.
 - 8.1. Старослов'янізми як найдавніші запозичення.
 - 8.2. Запозичення найстаріші і нові з латини та грецької мови.
 - 8.3. Запозичення із тюркських мов.
 - 8.4. Запозичення із германських мов.
 - 8.5. Полонізми у складі української лексики.
 - 8.6. Новітні запозичення із французької мови
 - 8.7. Давні й нові запозичення з англійської мови
 - 8.8. Лексичні запозичення з інших мов.
9. Стилистично маркована лексика української мови.
10. Активна і пасивна лексика сучасної мови.
11. Джерела української фразеології.
12. Багатозначність, синонімія та антонімія у фразеології.
13. Ономастичний компонент у складі фразеологічних одиниць.
14. Історія української лексикографії.
15. Електронні словники сучасної української літературної мови.

5.2. Орієнтовна тематика індивідуального завдання (повідомлення/презентація) для самостійної роботи студентів (2 семестр)

1. Граматика як розділ мовознавства.
2. Граматичні категорії іменних частин мови.
3. Граматичні категорії дієслівних частин мови.
4. Особливості категорії роду іменників. Спільний / подвійний рід.
5. Кличний відмінок в українській мові.
6. Розряди прикметників за значенням. Перехідні розряди прикметників.
7. Розряди займенників.
8. Особливості відмінювання числівників – назв десятків і назв сотень.
9. Складні слова з числівниковими компонентами: творення і правопис.
10. Категорія виду і способу дієслова.
11. Безособові дієслова та їхня синтаксична роль.
12. Дієприслівник: творення і правильна побудова речень з дієприслівниками / дієприслівниковими зворотами.
13. Функції службових частин мови.
14. Типи речень за метою висловлювання та за будовою.
15. Поняття про ускладнене речення.
16. Синтаксичні особливості складносурядних речень.
17. Типи складнопідрядних речень.
18. Сміслові відношення між частинами складного безсполучникового речення.
19. Складні синтаксичні конструкції (ССК) з різними видами зв'язку.
20. Пряма і непряма мова: способи передачі прямої мови і заміна непрямою.

6. Технології та методи навчання

Форми організації навчання: навчальні заняття (лекція, практичне заняття, консультація), самостійна робота, індивідуальні завдання (презентація або відеопроєкти), практична підготовка.

Методи навчання: словесні (розповідь викладача, бесіда, пояснення, робота з текстом), наочні (демонстрація реальних або зображених об'єктів, явищ і їх спостереження), практичні (вправи, завдання, тестування).

Технології навчання: репродуктивні, проєктні, інтерактивні, інформаційно-комп'ютерні, технології змішаного, перевернутого, дистанційного, контекстного навчання.

Інструменти ІКТ (PowerPoint, MOODLE, ZOOM, хостинг YouTube, месенджери (Viber, Telegram, корпоративна електронна пошта тощо).

7. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час лекційних і практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю: усне опитування; письмове опитування (самостійні та контрольні роботи); тестування, презентація індивідуальних робіт, перевірка виконання домашніх завдань тощо.

Пропущене з поважної причини заняття студент повинен відпрацювати в установлений викладачем термін.

8. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ. Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною **чотирибальною** шкалою і виставляється в електронному журналі обліку успішності.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється шляхом письмового/усного опитування / тестування у MOODLE тощо. Водночас оцінюється рівень практичних умінь шляхом виконання різноманітних аудиторних та домашніх завдань.

Якщо студент отримав негативну оцінку з якогось виду роботи, то він повинен ліквідувати заборгованість в установленому порядку.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку в 1 семестрі та іспиту у 2 семестрі.

Підсумковий контроль – залік, виставляється за результатами поточного контролю

Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих студентом позитивно, з урахуванням коефіцієнтів вагомості і розраховується в автоматизованому режимі за відповідною програмою.

Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт. Залік виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться в межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів відповідно до таблиці співвідношення.

Семестрова підсумкова оцінка за іспит визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих студентом **позитивно**, з урахуванням коефіцієнтів вагомості і розраховується в автоматизованому режимі за відповідною програмою.

Підсумкова оцінка становить собою суму середньозваженого бала з оцінок, отриманих за всі види робіт протягом семестру (60% підсумкової оцінки – для денної форми навчання і 50 % підсумкової оцінки – для заочної форми навчання), і бала, отриманого у ході іспиту (40% підсумкової оцінки – для денної форми навчання і 50 % підсумкової оцінки – для заочної форми навчання).

Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт. Іспит виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться в межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться що відповідає 4-бальній шкалі оцінювання, а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів відповідно до таблиці співвідношення.

Студенти мають можливість отримати знання з окремих тем курсу шляхом неформальної освіти і звернутися із заявою про перезарахування результатів неформальної освіти згідно з Положенням про порядок визнання та перезарахування результатів навчання здобувачів вищої

освіти у Хмельницькому національному університеті п. 4 визнання і зарахування результатів навчання, набутих особою.

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися правил академічної доброчесності. (Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Хмельницькому національному університеті).

8.1 Оцінювання знань студентів здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій
відмінно	Студент глибоко і в повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати й обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді державною мовою (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення роботи й володіння спеціальними інструментами. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнювальні висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві <i>похибки</i> .
добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом і фаховою термінологією, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті й формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента будується на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві-три несуттєві <i>помилки</i> .
задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності й суттєві <i>помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання й володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їхній зміст, хаотично й невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

8.2 Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів *денної* форми навчання в семестрі за ваговими коефіцієнтами

1 семестр (залік)

Аудиторна робота				Самостійна робота	Семестровий контроль
Усне опитування	Тестовий контроль	Практичні заняття. Виконання вправ/завдань	Контрольна робота	Індивідуальне домашнє завдання	Підсумковий контрольний захід (залік)
0,2	0,1	0,2	0,3	0,2	За рейтингом

2 семестр (іспит)

Аудиторна робота				Самостійна робота	Семестровий контроль
Усне опитування	Тестовий контроль	Практичні заняття. Виконання вправ/завдань	Контрольна робота	Індивідуальне домашнє завдання	Підсумковий контрольний захід (іспит)
0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,4

8.3 Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка	Інституційна	Інституційна оцінка, критерії оцінювання
--------	--------------	--

ЄКТС	інтервальна шкала балів			
A	4,75–5,00	5	Зараховано	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незараховано	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

9. Питання для самоконтролю результатів навчання

1 семестр

- Предмет фонетики і фонології. Склад. Український складоподіл.
- Наголос словесний та фразовий. Паузи. Мелодика.
- Загальна характеристика та класифікація мовних звуків. 9. Анатомо-фізіологічні передумови творення мовних звуків.
- Голосні звуки сучасної української літературної мови.
- Зміни голосних звуків у потоці мовлення.
- Приголосні звуки. Артикуляційно-акустична класифікація приголосних звуків.
- Палаталізація приголосних.
- Асиміляція приголосних. Дисиміляція приголосних.
- Спрощення в групах приголосних.
- Подовження приголосних звуків.
- Фонетична транскрипція.
- Поняття про фонему. Фонемі і варіанти фонем.
- Чергування голосних звуків.
- Поняття орфоепії. Культура усного мовлення.
- Основні риси української літературної вимови.
- Співвідношення між буквами та звуками української літературної мови.
- Орфографія української мови та її особливості.
- Принципи української орфографії.
- Позначення м'якості приголосних на письмі.
- Вживання апострофа.
- Правопис префіксів в українській мові.
- Правопис деяких суфіксів.
- Позначення подовжених приголосних на письмі.
- Особливості подвоєння приголосних.

25. Підходи до вивчення значення слова.
26. Переносне значення слова. Види метафор.
27. Метонімія і синекдоха як вияв переносного значення слова.
28. Синоніми як прояв системності в лексиці.
29. Джерела і причини виникнення синонімів.
30. Антонімічні відношення в лексиці.
31. Джерела та шляхи розвитку лексичних омонімів
32. Паронімічні відношення в лексиці.
33. Лексика української мови з погляду походження.
34. Питомий шар української лексики.
35. Запозичений шар української лексики.
36. Активна і пасивна лексика сучасної української мови.
37. Архаїзми, історизми, неологізми, okazіоналізми.
38. Ономастика як розділ лексикології.
39. Термінологічні одиниці української мови: історія, класифікація, творення, .
40. Загальнонародна лексика, літературна лексика, народно-розмовна лексика.
41. Стилiстична диференціяція української лексики.
42. Українська фразеологія: класифікація фразеологізмів.
43. Лексико-граматичні розряди фразеологізмів.
44. Фразеологічна варіантність та індивідуально-авторські перетворення.
45. Експресивно-стилiстичні властивості фразеологізмів.
46. Прислів'я, приказки та крилаті вирази як предмет фразеології.
47. Основні типи словників: енциклопедичні й лінгвістичні.
48. Історія української лексикографії.
49. Сучасна лексикографічна практика.
50. Електронні словники сучасної української літературної мови.
51. Морфеміка і словотвір як розділи лінгвістики.
52. Морфема і словоформа. Поняття морфеми. Типи морфем.
53. Будова слова. Основа і закінчення.
54. Способи словотвору в українській мові.
55. Морфологічні та неморфологічні способи словотвору.
56. Префіксація.
57. Суфіксальний спосіб творення слів.
58. Особливості безафіксного словотворення.
59. Складання основ та аббревіація.
60. Лексико-синтаксичний і лексико-семантичний способи словотворення.

2 семестр

1. Предмет граматики. Поняття граматичної системи мови. Основні поняття граматики.
2. Основні способи і засоби вираження граматичних значень слова в українській мові.
3. Предмет морфології. Основні поняття морфології. Ознаки морфологічного слова.
4. Частини мови і принципи виділення їх. Класифікація частин мови.
5. Загальна характеристика іменника.
6. Власні і загальні іменники. Конкретні й абстрактні назви. Категорія збірності. Категорія одиничності. Категорія речовинних іменників. Категорія істот і неістот.

7. Граматичні категорії іменника. Категорія роду іменника. Рід незмінюваних іменників. Категорія числа іменника.
8. Категорія відмінка. Семантичні функції відмінків.
9. Поділ іменників на відміни. Форми іменників першої відміни. Форми іменників другої відміни. Форми іменників третьої відміни. Форми іменників четвертої відміни.
10. Відмінювання іменників множинної форми. Незмінювані іменники.
11. Закінчення іменників чоловічого роду II відміни в родовому відмінку однини.
12. Словотвір іменників.
13. Загальне лексичне і граматичне значення прикметників. Семантико-граматичні розряди прикметників.
14. Граматичні категорії прикметників. Семантико-граматичні категорії якісних прикметників.
15. Прикметники вищого ступеня інтенсивності ознаки. Прикметники найвищого ступеня інтенсивності ознаки.
16. Лексико-семантичні категорії відносних прикметників. Присвійні прикметники.
17. Присвійно-відносні прикметники. Співвідношення змісту і форми вираження у категоріях прикметника.
18. Перехід відносних прикметників у якісні.
19. Загальне лексичне і граматичне значення числівників. Розряди числівників. Структурні типи числівників.
20. Граматичні ознаки числівників. Парадигматика числівників. Словотвір і правопис числівників.
21. Загальне лексичне і граматичне значення займенників. Розряди займенників за значенням.
22. Субстантивні займенники. Атрибутивні займенники. Кількісні займенники. Граматичні ознаки займенників.
23. Словозміна особових займенників. Словозміна зворотного займенника. Словозміна присвійних займенників. Словозміна означальних займенників.
24. Словозміна питально-відносних займенників. Словозміна заперечних та неозначених займенників. Словозміна вказівних займенників.
25. Значення і граматичні ознаки дієслова. Дві основи дієслова. Дієвідміни. 24. Структурні класи дієслів.
26. Категорія виду. Творення корелятивної видової пари. Поняття про способи (роди) дієслівної дії.
27. Категорія перехідності/неперехідності. Категорія стану дієслова.
28. Категорія способу, її зв'язок з категорією модальності речення. Категорія часу. Вторинні значення часових форм.
29. Категорія особи. Безособові дієслова.
30. Дієприкметник. Словотвір і правопис дієприкметників. Перехід дієприкметників у прикметники та іменники.
31. Дієприслівник. Словотвір і правопис дієприслівників.
32. Значення прислівника, його граматичні ознаки. Розряди прислівників за значенням. Безособово-предикативні прислівники. Правопис та словотвір прислівників
33. Загальні відомості про прийменник. Групи прийменників за походженням і морфологічною будовою. Правопис прийменників. Словотвір прийменників.
34. Загальне поняття про сполучник. Сполучники сурядності і підрядності. Групи сполучників за будовою. Словотвір і правопис сполучників.

35. Загальне поняття про частку. Формотворчі і словотворчі частки. Модальні (фразові) частки. Правопис і словотвір часток.
36. Загальне поняття про вигук. Розряди вигуків. Звуконаслідувальні слова. Правопис вигуків і звуконаслідувальних слів.
37. Предмет синтаксису як розділу граматики. Синтаксис у системі інших наук.
38. Словосполучення як синтаксична одиниця.
39. Речення як основна синтаксична одиниця. Основні ознаки речення.
40. Типи речень за структурними ознаками граматичної основи, кількістю граматичних основ, наявністю другорядних членів речення, метою висловлювання, емоційним забарвленням, характером вираженого ставлення до дійсності.
41. Головні і другорядні члени речення: сутність, принципи виділення, історія вивчення. Підмет як головний член речення. Простий підмет, способи його вираження. Складений підмет, його типи і способи вираження.
42. Присудок як головний член речення: значення, типологія. Складений іменний присудок. Складений дієслівний присудок. Прості присудки. Складні присудки.
43. Сутність, типологія, історія вивчення односкладних речень. Типи односкладних речень.
44. Додаток як другорядний член речення: значення і типологія. Прямі додатки, способи їх вираження. Непрямі додатки, способи їх вираження.
45. Означення як другорядний член речення: значення і типологія. Узгоджені і неузгоджені означення, способи їх вираження. Прикладка як особливий різновид означення.
46. Обставина як другорядний член речення: значення і типологія. 30. Обставини способу дії, часу, причини і допусту. Обставини міри і ступеня, місця, умови і мети.
47. Просте ускладнене речення як синтаксична одиниця. Однорідні члени речення: сутність, типологія, пунктуація. Узагальнювальні слова при однорідних членах речення. Однорідні і неоднорідні означення та обставини.
48. Причини та умови відокремлення членів речення. Відокремлені означення, додатки, уточнюючі члени речення. Відокремлені прикладки та обставини.
49. Звертання: способи вираження та особливості функціонування. 40. Вставні та вставлені конструкції.
50. Приєднувальні конструкції. Порівняльні звороти, їх відмінність від неповних підрядних порівняльних речень.
51. Основи української пунктуації.
52. Складне речення як синтаксична одиниця: сутність, засоби поєднання предикативних одиниць, типологія. Принципи класифікації складних речень. Структурно-семантичні типи складносурядних речень.
53. Складнопідрядні речення: сутність, структура. Типи СПР.
54. Синонімія складнопідрядних речень і співвідносних з ними простих речень з відокремленими членами речення.
55. Складні безсполучникові речення з однотипним зв'язком. Складні безсполучникові речення з різнотипним зв'язком.
56. Складні речення із сурядністю та підрядністю. Складнопідрядні речення з кількома підрядними.
57. Складні речення із сполучниковим і безсполучниковим зв'язком.
58. Типологія складних ускладнених речень з різними типами сполучникового і безсполучникового зв'язку.
59. Засоби передачі чужого мовлення. Пряма мова та слова автора. Діалог.
60. Непряма і невласне пряма мова. Цитати.

10. Методичне забезпечення

Електронна бібліотека університету. URL: http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/p1age_lib.php
Інституційний репозитарій ХНУ. URL: <https://library.khmnu.edu.ua/#>
<https://msn.khmnu.edu.ua/course/index.php?categoryid=332>

11. Рекомендована література

11.1 Основна література

1. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія/Навч. Посіб. Київ: ВЦ "Академія", 2006. 368 с.
2. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Загнітко А. П., Соколова С. О. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
3. Вінтонів М. О., Вінтонів Т. М., Бойко М. І. Синтаксис сучасної української мови: навчальний посібник. Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2023. 177 с
4. Галас А. М. Синтаксис словосполучення і простого речення сучасної української мови : практикум / А. М. Галас, І. В. Сабадош ; рец. : Г. І. Вовченко, В. Ф. Баньої ; відп. за вип. О. Ф. Мигoliniнecь ; Ужгород. нац. ун-т. — 2-е вид., змінене і допов. Ужгород : ФОП Роман О. І., 2023. 238 с.
5. Горпинич В. О. Морфологія української мови: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: «Академія», 2004. 336 с.
6. Караман С. О., Караман О. С., Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова. Київ : Літера ЛТД, 2011. 560 с.
7. Мариненко І.О. Синтаксис української мови (з правилами пунктуації): навчальний посібник. Київ, 2021. 279 с.
8. Мінчак Г. Б. Фонетика і фонологія сучасної української літературної мови в таблицях і схемах: [навч. посібник]. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2023. 131 с. Пискач О.Д., Гоца Е.Д. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Ужгород, 2022. 116 с.
9. Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія : підручник. Київ : Слово, 2010. 328 с.
10. Сучасна українська літературна мова. За ред. Грищенка А. П. Київ : Вища школа, 2002. 439 с.
11. Сучасна українська літературна мова. За ред. Пономарева О. Д. Київ : Либідь, 1997. 437 с.
12. Сучасна українська літературна мова. Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Ф-т філол. та журн., Каф. укр. мови та метод. її навч. ; уклад. Зоя Іванівна Комарова. Умань : Візаві, 2023. 202 с.
13. Сучасна українська літературна мова: Підручник / А.П. Грищенко, Л.І. Мацько, М.Я. Плющ та ін.; За ред. А.П. Грищенка. Київ: Вища шк.. 2002. 439 с.
14. Сучасна українська мова : морфологія: підручник /Алексієнко Л. А., Зубань О. М., Козленко І. В., Мойсієнко А. К. ; за ред. А. К. Мойсієнка ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К. : Знання, 2013. 524 с.
15. Сучасна українська мова: Лексикологія. Фонетика : підручник / А.К. Мойсієнко, О. В. Бас-Кононенко, В. В. Берковець та ін.; за ред. А. К. Мойсієнка. Київ : Знання, 2013. 340 с.
16. Сучасна українська мова : Синтаксис : [підручник] / А. К. Мойсієнко, І. М. Арібджанова, В. В. Коломийцева та ін. ; за ред. А. К. Мойсієнка ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Знання, 2013. 238 с.
17. Філон М. І., Хомік О. Є. Ф. Сучасна українська мова. Лексикологія. Частина Навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів.— Харків. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. 271 с
18. Шевчук С. В., Кабиш О. О., Клименко І. В. Сучасна українська літературна мова : Навчальний посібник. Київ: Алерта, 2017. 544 с.

19. Шкурятяна Н. Г., Шевчук С. В. Сучасна українська літературна мова. Модульний курс Навч. пос. Київ: «Арій», 2010. 824 с.

20. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови : підручник. Вид. 2-ге. Київ : Видавничий центр „Академія”, 2010. 408 с.

11.2 Додаткова література

1. Баркасі В. В., Каленюк С. О., Коваленко О. В. Словник лінгвістичних термінів для студентів філологічних факультетів. Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2017. 192 с.

2. Бевзенко С.П., Литвин Л.П., Семеренко Г.В. Сучасна українська мова. Синтаксис : навч. посіб. Київ : Вища шк., 2005. 270 с.

3. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови. Київ : Пульсари, 2004. 354 с.

4. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис : підручник для студентів філологічних факультетів вузів. Київ : Либідь, 1993. 368 с.

5. Вінтонів М.О. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис. Пунктуація: навчально-методичні матеріали. Київ, 2021. 19 12.

6. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ, 1985. 397 с.

7. Гнатюк Л. П., Бас-Кононенко О. В. Українська мова : навч. посіб. Київ : ЗнанняПрес, 2006. 259 с.

8. Горпинич В. О. Українська морфологія. Дніпропетровськ : ДДУ, 2000. 374 с.

9. Дика Н.М. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис : навчально-методичні матеріали. Київ, 2015.

10. Дубчак О. Бути українською. Речення і його знаки. Київ : Віхола, 2025. 251 с.

11. Дудик П. С., Прокопчук Л. В. Синтаксис української мови : підручник. Київ: ВЦ „Академія”, 2010. 382 с.

12. Євтушина Т.О. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис словосполучення і простого ускладненого речення: навч. посіб. для студ. пед. вишів III – IV рівнів акредитації. Одеса: Букаєв Вадим Вікторович, 2019. 188 с.

13. Загнітко Анатолій. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни. Донецьк : ДонНУ, 2012. 402 с.

14. Караман С. О., Караман О. С., Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова. Київ: Літера ЛТД, 2011. 560 с.

15. Малюга Н. М., Колоїз Ж. В. Сучасна українська літературна мова: Словосполучення. Речення. Текст. Пунктуація: навч. посіб. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2020. 175 с.

16. Марчук Л.М., Дзюбак Н.М. Синтаксис складного речення : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський, 2013. 172 с.

17. Марчук О. І., Мельник М. Р. Синтаксис сучасної української мови: практикум: методичні рекомендації для аудиторної та самостійної роботи студентів (спеціальність 014 Середня освіта (Українська мова і література)). Одеса, ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2019. 102 с.

18. Масицька Т. Є. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис. Навчально-методичні матеріали. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. Вид. 3-тє, випр. і доп. 112 с.

19. Мельничайко В. Я. Українська мова. Види мовного розбору : довідник. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2007. 144 с.

20. Мойсієнко А.К. Сучасна українська мова. Синтаксис простого ускладненого речення: навч. посіб. К.: Персонал, 2009. 207 с.

21. Сучасна українська літературна мова. За ред. Плющ М. Я. Київ : Либідь, 2003. 429 с.
22. Сучасна українська мова. Синтаксис : навч. посіб. для студентів гуманітар. ф-тів вищ. навч. закл. (кредит.-модул. система) / Г. В. Купрікова ; Нар. укр. акад., [каф. українознавства]. – Харків : Вид-во НУА, 2015. – 96 с.
23. Терещенко Л.В., Станіславова Л.Л. Лексико-семантичні категорії: лінгвістичний аспект. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету: збірник наукових праць. Серія: «Філологія». Одеса: Видавничий дім “Гельветика”. 2024. № 65. С. 128-131. DOI <https://doi.org/10.32782/2409-1154.2024.65.27>
24. Терещенко Л.В., Станіславова Л.Л. удосконалення мовної особистості майбутнього філолога. *Закарпатські філологічні студії*. Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет». Видавничий дім «Гельветика». 2022. Випуск 23. Том 1. Офіційний сайт видання: www.zfs-journal.uzhnu.uz.ua. С.206-210.
25. Торчинська Н. М. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис : зб. вправ і завдань для студентів спеціальності «Середня освіта. Мови і літератури (польська, українська)». Вид. друге, доповнене. Хмельницький, 2021. 90 с.
26. Торчинський М. М.. Числівник у системі частин мови: проблемні питання. Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика: збірник наукових праць. Хмельницький, 2023. Випуск тринадцятий. С. 159–180.
27. Торчинський М.М., Торчинська Н.М. Систематизація частин мови з прикметниковим типом відмінювання в українській мові. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки. 2023. Випуск 3 (101). С. 216–229.
28. Українська мова. Енциклопедія. Вид. 2-ге, випр. і доп. Київ : Вид-во „Українська енциклопедія” ім. М.П. Бажана, 2004. 824 с. 44.
29. Шевчук С., Кабиш О., Клименко І. Сучасна українська літературна мова. Київ: Алерта, 2011. 544 с.

11.3. Інформаційні ресурси

1.	Електронна бібліотека університету.	URL:
http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/p1age_lib.php		
2.	Інституційний репозитарій ХНУ.	URL: https://library.khmnu.edu.ua/#
3.	Мова – ДНК нації.	URL: https://ukr-mova.in.ua/
4.	Модульне середовище.	URL: https://msn.khmnu.edu.ua/
5.	Офіційний сайт української мови.	URL: https://ukrainskamova.com/
6.	Словник антонімів.	https://antonimy.info/
7.	Словник синонімів.	https://synonimy.info/
8.	Словник української мови online. Томи 1-12 (А-ПІДКЇРЮВАЧ).	URL: https://sum20ua.com/Entry/index?wordid=1&page=0
9.	Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970—1980).	URL: http://sum.in.ua/
10.	Словник фразеологічних синонімів.	URL: https://cutt.ly/i2XLxBJ
11.	Словник: портал української мови та культури.	URL: https://slovyk.ua/index.php
12.	Словопис.	URL: http://slovopys.kubg.edu.ua/
13.	Тренажер з правопису української мови.	URL: https://webpen.com.ua/
14.	Український лінгвістичний портал. Український мовно-інформаційний фонд НАН України.	https://www.ulif.org.ua/